

УДК: 811.161'282.2(477.83/86)

ББК 81.2 Ук-04

ДИНАМІКА СЕМАНТИЧНОЇ СТРУКТУРИ НАЗВ БУДІВЕЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ, ДІЙ ТА ЇХ ВИКОНАВЦІВ У ГОВІРКАХ ПЕРЕДКАРПАТСЬКОГО АРЕАЛУ

М. В. Бігусяк

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника;
кафедра української мови; 76018, Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57;
e-mail: pnu-lib@ukr.net*

У статті розглядаються динамічні процеси, що відбуваються у семантичній структурі назв будівельних дій та їх виконавців, які побутують в українських говірках Прикарпаття. До аналізу залучені матеріали різночасових зрізів, опубліковані в діалектних словниках та зібрані автором експедиційним методом. Номінативні одиниці будівельної лексики досліджуються в структурно-семантичному та етнолінгвістичному аспектах.

***Ключові слова:** говірки карпатського ареалу, лексико-семантична група, мікрогрупи, номінація, динамічні процеси.*

Передкарпаття (сучасна назва Прикарпаття) – це архаїчний ареал Славії, в котрому під впливом природно-географічних та соціально-економічних умов добре збереглася автентичність матеріальної та духовної культури. У цій полі діалектній зоні активно побутують в основному старожитні українські говори: бойківський, гуцульський, наддністрянський (опільський), покутський, а у п'яти селах можна почути лемківський діалект. Об'єктом наших спостережень уже були динамічні процеси, що відбуваються у семантичній структурі назв на позначення реалій житлового будівництва, які побутують у прикарпатських говірках (стаття у друці), а пропоноване дослідження є продовженням спостережень над комплексом будівельної народної номенклатури, котру репрезентують два сегменти лексико-семантичної системи: назви будівель, дій та процесів, назви виконавців. До аналізу залучено в основному ті номінації, що відсутні у відомих лексикографічних джерелах або вживаються у мовленні носіїв говірок із іншим значенням, відтінком чи ступенем узагальнення / деталізації семантики. Актуальність дослідження зумовлена ще й тим, що номени будівництва містять не тільки лінгвістичну інформацію, а й дають уявлення про різні сторони життя й діяльності носіїв мови в конкретному регіоні і сприяють реконструкції історії культури народу загалом.

Будівельна лексика неодноразово потрапляла до кола наукових зацікавлень мовознавців. Так, крізь призму історичної лексикології її до-

сліджували Н. В. Білан, Р. О. Гринько, І. М. Керницький, І. П. Чепіга, І. Б. Царалунга та ін. Як сегмент галузевої терміносистеми сучасної української літературної мови вона описана в статтях Л. Б. Думанської, А. М. Письмиченка, С. Солодкої. Тісний зв'язок будівельної лексики з культурою народу розглядається у працях етнолінгвістичного характеру. На говірковому матеріалі різною мірою її вивчали Л. І. Дорошенко, К. Д. Глуховцева, О. М. Євтушок, Р. Л. Сердега, Л. М. Тищенко, М. В. Бігусяк. Будівельні номени та їх деривати досліджуваного нами ареалу частково були предметом розгляду в монографії З. М. Бичка «Діалектна лексика наддністрянського говору» [1] та дослідженнях Д. Д. Тодера [5; 6], Г. Ф. Шила [9]. Однак динаміка семантичної структури назв будівельних процесів, дій та їх виконавців у говірках Прикарпаття розглядається вперше.

У межах ЛСГ назв процесів будівництва виокремлюються декілька мікрогруп, що номінують зведення основних компонентів будівлі: підвалин, кутових стовпів, стін, даху, вікон, дверей; номінація основних видів внутрішніх і зовнішніх опоряджувальних робіт; номінація новосільних дій.

Етнографи відзначають, що до XVII ст. в Україні розвивалося два типи житла: зрубний у лісових районах і ліплений у лісостеповій зоні, а пізніше виникає прототип нерублених споруд, що отримав назву – *хата* [4, с. 87-88]. Будівельна термінологія говірок Прикарпаття достатньо підтверджує еволюцію розвитку саме таких типів житла українців.

Початковий етап будівництва розпочинався із заготівлі матеріалів, який у бойківських говірках іменується *ла'дити' дерево* 'підготовляти дерево на будівництво' [Онишк. I, с. 401]*. Після заготівлі будівельного матеріалу, в гірській частині Івано-Франківщини це було дерево, а в низинних районах – камінь, самани, глина, пісок, і вибору місця на хату, розпочинали її будівництво. Першу будівельну дію в минулому повсюдно іменували *закла'дати н'ід'валини*, що походить від назви *н'ід'валина* 'основа будівлі', яку ставили на каміння і вона виконувала функції фундаменту в дерев'яних будинках. Дієслово *закла'дати*, крім значення 'будувати', напр. *закла'дати хату*, у говірках досліджуваного регіону є багатозначним: 1) 'ставити, робити'; 2) 'вставляти'; 3) 'саджати, приймати за гостя', напр. *на в'іс'і'л'у' гост'і'ю' закла'дають за сто'ли*. Із ширшою семантикою ця назва побутує у буковинських говірках [СБГ, с. 132], а також послужила основою для творення обрядового терміну *зак'ладини, закла'дчини* 1) 'урочистий акт під час кладення підвалин житла'; 2) 'закладення фундаменту'; 3) 'частування з цієї нагоди', що побутує у говірках карпатського ареалу [7, с. 120]. У словнику бойківських

* Список умовних скорочень див. у кінці статті.

говірок М. Онишкевича цю назву проілюстровано наступним текстом «*Йак прийшли сусіди звести хату, то закладини*» [Онишк. I, с. 299]. Як бачимо, у семантичній структурі такої назви проступають ознаки іншого терміна *‘толо’ка* ‘колективна безоплатна допомога сусідові при певній роботі’, що вживається у цьому значенні у переважній більшості говірок.

Наступним етапом була підготовка дерев’яних деталей для зведення стін, що номінувалася у всіх говірках краю *те’‘сати’дер’во*. Найбільш поширеними номінаціями процесу зведення дерев’яних стін у гуцульських і бойківських говірках є *к’ласти зруб, з’вести зруб, зно’сити зруб*, де *зруб* – 1) ‘вид будівельної конструкції – спосіб зведення стін із колод чи брусів, що їх укладають горизонтальними рядами’; 2) ‘хата, будинок без даху’; 3) ‘місце, де вирубано ліс’ [Онишк. I, с. 320]. У бойківських та перехідних до наддністрянських говірках уживають на іменування цієї дії словосполучу *зро’бити зв’ід* ‘поставити стіну’ <*зв’ід* ‘стіна’. Подібна дія у покутських та перехідних до наддністрянських говірок номінується *здо’мати, зд’ї’мати хату* [Вл. зап.]. Для вертикальних стовпів майстри *за’рубуют з’н’ізда* чи *‘тешут чо’ни*, у які їх будуть вставляти. Такі назви дій вживаються повсюдно і засвідчена така назва будівельної дії вже у пам’ятках XVI ст. [8, с. 57]. У покутських, південнонаддністрянських говірках вертикальні стовпи скріплюють для міцності тоншою деревиною і цю дію іменують *бл’ату’вати, банту’вати, бан’тити с’лупи*. Перша назва постала, очевидно, від багатозначного іменника *бл’ат*, який використовується у говірках на означення 1) ‘верхня частина кухонної плити’; 2) ‘верхня дошка стола’ та ін. [ГГКС, с. 26; НРС, с. 54; Вл. зап.]. Друга – від *‘банта* ‘поперечна балка, що з’єднує крокви’, яка у такому значенні вживається у всіх говірках карпатської зони. У покутських говірках та у частині південнонаддністрянських (Тернопільщина) на означення такої дії нами зафіксовано словосполучу *банту’вати криж’бантами*, остання назва ‘дерев’яна планка, яка скріплює платву зі стовпом будинку’ входить у реєстр словника Г. Шила [НРС, с. 153].

Зрубини на рогах будівлі зв’язували врубками різних конструкцій. Техніці їх виконання надають особливого значення, оскільки від якості врізів чи врубок залежала міцність конструкції, довговічність будови. Цю будівельну дію повсюдно іменують *в’їи’зати зам’ки, в’їи’зати вуз’ли*, у гуцульських говірках побутують складні словосполучення, якими іменують різну техніку виконання такої дії: *в’їи’зати у’ /руск’і вуз’ли*, варіанти: *в’їи’зати в’ /охлон, в’їи’зати в’ /охр’ін* тощо [Вл. зап.]. Якість врізів часто перевіряли до того, як їх остаточно закріпити і цей процес назива-

ють *п'ідга'н'и'єти в'р'ізи, чо'ни, шл'усу'вати в'р'ізи* < нім. *шл'ус* 'добре, готово', однак етимологія неясна. Бруси у стіні часто вирівнювали засобом спеціальних вимірів, які маніфестуються лексемами *в'інклу'вати хату, с'к'іни* і поширена ця назва у більшості південно-західних говорів [2, с. 89]. У гуцульських говірках на означення подібної дії вживають номен *шмигу'вати* 'вимірювати кути за допомогою шмиги', де *ш'мига* – 'пристрій для вимірювання кутів різної величини' [ГГКС, с. 217-218]. Зауважимо, що такі назви не ввійшли до реєстрів відомих нам діалектних словників. На сьогодні вони вже архаїзувалися і вживаються переважно у середовищі будівельників.

Процес зведення стін у дерев'яному будинку іменують у більшості говірок *за'м'ітувати с'т'іни, ро'бити 'зам'іт*, а будинок, що зведений таким способом називають *хата у 'зам'іт* < *'зам'іт, за'м'ітник* 'дошки чи колоди, які закладають у пази двох стовпів, утворюючи стіну' [ГГКС, с. 76].

Монтування даху будівлі повсюдно іменують *к'ласти, пос'тавити, ро'бити верх, дах, накри'вати, покри'вати хату*. Спочатку для цього робили заміри і *ро'били к'із'ли, крок'ви*, які на високих будинках *к'лали на ск'іл'ц'і* 'своєрідні опори даху'. Після цього верх *ла'тили, лату'вали, латку'вали* 'прибивали рейки до кроков чи кізлів, на які клали черепицю чи інший покрівельний матеріал'. Назва дії у таких варіантах поширена у всіх південно-західних говірках, а також на означення ремонту даху інколи вживають дієслово *ла'тати дах*. У мовленні старшого покоління краян нам вдалося записати назви *поши'вати хату, поши'вати верх* 'покривати хату житніми снопами, околотом або ремонтувати солом'яний верх' [Вл. зап.].

Утеплення стін і стелі у дерев'яних будинках відбувалось різними способами, що й відображають назви відповідних процесів *мас'тити хату, с'тел'у* 'ліпити стіни відповідним глиняним розчином', *тинку'вати с'к'іни* 'обмазувати глиною невеликі набиті на стіні кілочки' – *'тинки'*, *вал'ку'вати с'к'іни* 'ставити між стовпцями вальки, вироби із сирі глини круглої форми', *вк'идати стел'і* 'обмазувати спеціальним глиняним розчином поперечні дерев'яні кілки на стелі'. Зауважимо, що дієслівний номен *мас'тити хату* в сучасному місцевому мовленні де-що звузив свою семантику, оскільки так зараз називають дію *б'і'лити хату* 'вібільювати стіни вапняним розчином'.

У мовленні гуцулів та бойків, де й досі розвинене дерев'яне будівництво, побутують ще назви дій *им'шити*, *ім'шити*, *ем'шити с'к'іни*, *хату* 'затикати щілини мохом' <*им'шед'*, *мие"д'* 'мох' [ГГКС, с. 85; Онишк. I, с. 325]. Звичайно, сьогодні в такий спосіб не утеплюють будинки, бо використовують інший матеріал, а сам процес називають *ко'но'патити*, *законо'патити с'к'іни*.

На Прикарпатті часто дерев'яні будинки після їх обмазування обшивали дошками і цей процес називають *шал'увати хату*, назва, очевидно, спричинилася до побутування тут віддієслівних іменників *шал'і'юка*, *шал'у'юка*, *шал'о'юка*, *шал'унок* 'тонкі дошки, якими оббивають стіни' [Вл. зап.].

У післявоєнний період, за спостереженнями етнографів, житлове будівництво краю пройшло два етапи розвитку: перший – 40-50 рр.; другий – кінець 50-х років до наших днів [3, с. 76]. Якщо впродовж першого етапу відбувалось вдосконалення традиційного дерев'яного житла, збільшувались його площі, то на другому етапі почали застосовуватись нові види будівельних матеріалів: камінь, цегла, цемент, пісок, кахель, облицювальна плитка тощо. Покривають будинки шифером, черепицею, бляхою, вдосконалюються форми верхів. Засобами художнього вирішення житла стають водостійка штукатурка, рельєфний орнамент, чергування світлого і темного кольорів. В орнаментуванні почали використовувати дзеркальне та кольорове скло, клейові фарби. Збільшується житлова площа, яка відповідає сучасному культурному рівневі жителів Карпатського краю.

Названі екстралінгвальні фактори разом із інтралінгвальними вплинули на зміни будівельного лексикону досліджуваних говірок. Підготовчі роботи до закладання фундаменту іменують зараз *роз'бити план*, *роз'бити фундамент*, *ко'пати ро'ви*, *'фоси*, *'в'ікопати фун'дамент*, *'рити хшанц'і*, у бойківських говірках *шанцу'вати* < нім. *шанц* 'рів'. Будівництво фундаменту іменують *зали'вати фундамент*, *фунда'менти*, *зали'вати бетон(и)*, *цементу'вати*, участь у цих процесах породила словосполуки: *і'ти на бетон*, *на фунда'мент* 'допомагати у будівництві фундаменту'. Цей етап будівництва завжди виконують колективно, тобто методом толоки. Після просушування фундаменту, його *заки'дають* або *п'ідси'нають г'лино'ю /зи'м'ле'ю*.

Наступний етап будівництва стін найчастіше маніфестується сполуками *муру'вати*, *к'ласти*, *г'нати с'т'іни*, *'вигнати ко'робку*, що є поширеними у всіх говірках і послужили дериваційною базою для творення віддієслівних іменників *му'ро'юка*, *к'ладка*, які є загальноновживаними термінами. За нашими спостереженнями, не відбулось відчутних проце-

сів неологізації термінів, що маніфестують основні види робіт, дій, пов'язаних із будівництвом даху. У мовленні краян усі описані вище будівельні роботи часто називають одним реченням: *За'л':ути фунда-ме'нт / 'в'ігнати ко'робку і 'кинути дах / верх / се шейє лиш н'і'у'хати* [Вл. зап.].

Неологізація назв будівельних процесів більш інтенсивно відбувається в мікрогрупі, що маніфестує дії, пов'язані із проведенням внутрішніх та зовнішніх робіт, оздоблення інтер'єру та екстер'єру будівлі. Найпоширенішим видом робіт є штукатурні роботи, які у покутських, наддністрянських та перехідних до бойківських іменують *ви'прау'л'е'ти хату*, повсюдно також зараз уживають *штукатурути хату /ск'іни*. В основі внутрішньої форми першої назви, очевидно, лежить дія 'робити щось прямим, рівним, гладким', яка властива і літературній назві *виправляти*, однак із будівельною семантикою лексема не зафіксована у жодному діалектному та літературному словнику. У гуцульських, наддністрянських і покутських говірках використовують ще синоніми до назви цієї дії: *шару'вати, ша'рвити* [ГГКС, с. 214; НРС, с. 277; Вл. зап.], що запозичене як будівельний термін із німецької мови <schüren 'чистити' через польське посередництво [ЕСУМ 6, с. 386]. Завершальну стадію штукатурення називають *шл'іхту'вати, ки'дати / 'кинути шл'іхту* 'обробляти начисто'. Етимологи вказують на німецьке запозичення термінів [ЕСУМ 6, с. 439], назва дії також не входить до реєстрів відомих нам діалектних лексикографічних джерел. Зауважимо, що ВТССУМ подає такі назви без будівельної семантики: *шл'іхта, шл'іхту'вати* 'обробляти тканину клейким розчином, шліхтою' [ВТССУМ, с. 1400]. На Гуцульщині побутує ще назва *райбу'вати*, що є похідним німецьким утворенням, яке не стало літературною нормою [ЕСУМ 5, с. 17; ГГКС, с. 160].

Часто перед штукатуренням дерев'яної стелі до неї прибивають дерев'яні планки і цей процес називають *л'іску'вати* < від місцевої назви планки *л'іска*. Назва поширена у гуцульських та перехідних гуцульсько-покутсько-буковинських говірках і не стала нормативною. У наддністрянських, частині покутсько-наддністрянських говірок цю дію іменують словосполучкою *'бити д'ранку* <*д'ранка* 'тоненькі дощечки для оббивання стін і стелі під штукатурку'. Зауважимо, що номен *д'ранка* і похідне *дранку'вати* входить у реєстр сучасного словника української літературної мови [ВТССУМ, с. 247]. Нам не вдалося записати у досліджуваних говірках останнє дієслово, оскільки зазначена дія номінується словосполученням.

Після вирівнювання стін їх покривають вапняним розчином і цей процес іменують *мас'тити хату, с'т'іни* або вживають дієслово

б'ілити. Коли стіни фарбують клейовими фарбами, то перед цим їх *шпак'л'уйут* 'замазують щілини особливою замазкою'. Назва постала як похідне утворення від *шпатель* внаслідок субституції звука [т] звуком [к], що є властивим для української мови [ЕСУМ 6, с. 456]. Наступний процес фарбування стін на означеній території повсюдно називають *мал'увати хату / ха'ти / с'кіни*. Ці словосполучення не потрапили до діалектних словників із такою семантикою.

Настилати підлогу дошками, колодами іменують у говірках *укладати н'ід'логу, б'ити н'ід'логу / н'ідло'ги*, яку перед фарбуванням чи лакуванням *цикл'уйут, шл'іфуйут*. Обидві назви в діалектну та літературну мови потрапили із німецької, адаптувавшись до норм української [ВТССУМ, с. 1363, 1400].

Процес покриття поверхні стін шаром того чи іншого матеріалу для надання міцності або для оздоблення називають *обл'іцовувати*. Номен вживається у більшості українських говірок, його фонетичний варіант *облицьовувати* входить до реєстру літературних словників [ВТССУМ, с. 641]. Найчастіше на Прикарпатті, як і в інших регіонах України, обкладають відповідною плиткою стіни нежилих кімнат, іноді й фасади будинків, і для цього вживають описові назви: *к'ласти н'литку, викладати н'литку, уби'рати с'т'іни / хату у н'литку*. Після встановлення плитки заробляють шви і цей процес маніфестує назва *фугувати*, що є німецьким запозиченням [ЕСУМ 6, с. 134], і сучасний словник української літературної мови в такому значенні цю назву не фіксує [ВТССУМ, с. 1334].

У структуру будівельної лексики входить мікрогрупа назв осіб, виконавців будівельних дій та процесів. Це малочисельний структурний сегмент системи назв традиційного будівництва говірок Івано-Франківщини. Сучасні номени походять, в основному, від питомих основ і утворені за допомогою афіксів -ик, -щик: *буд'івел'ник, н'лотник, пом'іч'ник, т'рачник*; -ар, -ер: *с'тол'ар, т'есл'ар, бл'і'хар, м'айстер*. Значну кількість агентивів утворено від запозичених основ за допомогою власномовних формантів: *мурувати* → *му'роушчик, будувати* → *буд'івел'ник* < від пол. *budować* [ЕСУМ 1, с. 279], *майструвати* → *м'айстер* < від нім. *Meister* [ЕСУМ 3, с. 363] тощо. Щодо останньої назви, то вона у говірках Прикарпаття може номінувати будь-якого фахівця будівельної справи.

Поряд із назвами агентивів, що стали літературними, виділяється невелика група діалектних номенів. Практично повсюдно у говорах побутують назви *пома'ган:ик, пома'гал'ник* 'помічник', *м'урник, т'рачник* 'той, що працює із пилою-трачкою', *со'кирник* 'чоловік, що працює із

сокирою', *ша'башиник* 'підсобний робітник', *краноу'иччик*, *шкл'ар* та ін. Нами засвідчено низку гуцульських назв виконавців-будівельників: *с'точник* 'фахівець, майстер своєї справи' [ГГКС, с. 178], *толо'ч'еник* 'учасник толоки' [ГГКС, с. 186], *пл'иш'кар* 'поганий столяр' [Вл. записи], *драго'ман* 'бригадир' [ГГКС, с. 62]; бойківських – *гран* 'той, що працює гранськими сокирами' [Онишк. I, с. 190], *ши'бар'* 'скляр' [Онишк. II, с. 381], *ке'рон* 'бригадир будівельників чи лісників' [Вл. зап.]. Окремі назви утворюють синонімічні ряди: *каг'л'ер*, *коми'нар'*, *ком'і'нар*, *са'ж'ер'*, *сажж'омет* 'сажотрус'; *с'тол'ар*, *'тесл'ар*, *'тесар* тощо.

У межах будівельної лексики дослідники виділяють своєрідний набір мотиваційних зв'язків між елементами суміжних лексико-семантичних груп. У дослідженій нами мікрогрупі засвідчено також своєрідні мотиваційні зв'язки: назва будівельного матеріалу – назва процесу із його використанням: *це'мент* – *цементу'вати*, *кит* – *киту'вати*, *шкло* – *шк'лити*, *'фуга* – *фугу'вати*; назва процесу – назва матеріалу: *шал'увати* – *шал'о'ука*, *шпакл'увати* – *шпак'л'о'ука*, *за'мазувати* – *за'мазка*; назва процесу – назва результатів праці: *штука'турити* – *штука'турка*, *цикл'увати* – *цик'л'о'ука*, *обли'ц'овувати* – *обли'ц'о'ука*; назва процесу – агентив: *буду'вати* – *буд'і'вел'ник*, *муру'вати* – *'мул'е'р*, *те'сати* – *'тесл'е'р*; назва будівельного матеріалу – агентив: *'кам'ін'* – *'кам'іничик*, *б'л'и'ха* – *б'л'и'хар*, *шкло* – *шкл'ар*; назва матеріалу – техніка і технологія будівництва: *'цегла* – *муру'вати у 'цеглу*, *у п'і'цегли*, *слуп* – *'хата на с'лупах*; обрядова дія – обряд: *закла'дати* – *зак'ладини*, *зак'ладчини*, *ўходити* – *ў'ходини*, *пе'ре'ходити* – *пе'ре'ходини*.

Проведене дослідження двох сегментів будівельної номенклатури говірок Прикарпаття засвідчує про відкритість і динамічність структури цих мікрогруп, які є продуктом багатьох епох. Динамічні процеси у семантичній структурі будівельних номенів зумовлені екстра- та інтралінгвальними чинниками. Досліджувані мікрогрупи назв активно поповнюються лексемами, що позначають нові здобутки в будівельній індустрії. Аналізована лексика говірок краю зазнає впливу літературної мови, внаслідок чого спостерігаються зміни у синонімічних рядах. У мовленні носіїв говірок поступово входять лексеми на позначення сучасних будівельних матеріалів, видів робіт із ними, назв виконавців дій, і водночас відходять на периферію лексичні одиниці, що позначали реалії традиційного сільського будівництва у минулому.

Ядром будівельних номенів, що маніфестують ці дві мікрогрупи у досліджуваних говірках, є власне українські національні та літературні

назви, корені яких сягають праслов'янських джерел чи запозичені були ще в дописемний період. Вагому частку проаналізованих назв становлять запозичення зі слов'янських і неслов'янських мов, які входили в українську мову на різних етапах її розвитку. Найбільш чисельними у карпатських говірках є запозичення з німецької, польської мов і за посередництвом польської мови, також незначна кількість назв є росіянізмами. Іншомовні запозичення у говірках Івано-Франківщини зазнають різноманітних асимілятивних змін на фонетичному та лексико-семантичному рівнях, що призводить до варіативності назв. Значна частина репрезентантів цих карпатських будівельних мікрогруп демонструє тісні зв'язки із суміжними та дистантними діалектними зонами. Найбільше паралелей, із зрозумілих причин, відзначено у говорах південно-західного наріччя, окремі сягають інших українських наріч.

Вважаємо, що перспективність таких студій є очевидною, оскільки зібраний матеріал значно розширює емпіричну базу української народної мови, яка послужить вагомим підґрунтям для створення загальноукраїнського Словника народних говорів.

Список умовних скорочень

1. *Вл. зап.* – власні записи автора, здійснені в говірках Івано-Франківщини.
2. *ВТССУМ* – Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: Перун, 2005. – 1728 с.
3. *ГТКС* – Гуцульські говірки: короткий словник / відп. ред. Я. Закревська. – Львів, 1997. – 232 с.
4. *ЕСУМ* – Етимологічний словник української мови: у 7 т. / гол. ред. О. С. Мельничук. – К.: Наукова думка, 1982-2012. – Т. 1-7.
5. *НРС* – Шило Г. Ф. Наддністрянський регіональний словник / Гаврило Шило. – Львів; Нью-Йорк: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2008. – 288 с.
6. *Онишк.* – Онишкевич М. Й. Словник бойківських говірок: у 2 ч. / Михайло Онишкевич. – К.: Наукова думка, 1984. – Ч. I-II.
7. *СБГ* – Словник буковинських говірок / за заг. ред. Н. В. Гуйванюк. – Чернівці: Рута, 2005. – 688 с.

Література

1. Бичко З. Діалектна лексика наддністрянського говору / З. Бичко. – Тернопіль: Лідер, 2000. – 280 с.
2. Євтушок О. М. Будівельна лексика в говірках Рівненщини / О. М. Євтушок // Українське мовознавство: республіканський міжвідомчий науковий збірник. – К., 1984. – Вип. 12. – С. 87-90.

3. Паньків М. І. Етнографія. Садиба і житло Покуття / М. І. Паньків // Наукові записки Івано-Франківського краєзнавчого музею. – 1993. – Вип.1. – С. 60-79.
4. Присяжнюк В. З. Еволюція назв народного житла / В. З. Присяжнюк // Народна творчість і етнографія. – 1979. – №1. – С. 87-88.
5. Тодер Д. Д. Будівельна лексика українських говорів Закарпаття як предмет наукового дослідження / Д. Д. Тодер // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства: зб. наук. праць / гол. ред. В. В. Барчан. – Ужгород: Ужгородський нац. ун-т, 2012. – Вип. 17. – С. 63-67.
6. Тодер Д. Д. Лексика, пов'язана з житлом та прилеглою до нього територією, в українських говорах Закарпаття / Дмитро Тодер; гол. ред. В. В. Барчан // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства: зб. наук. праць. – Ужгород: Ужгородський нац. ун-т, 2012. – Вип. 18. – С. 78-88.
7. Файник Т. Народна будівельна термінологія українців Карпат і Прикарпаття: етнологічний словник / Т. Файник. – Львів, 2010. – 416 с.
8. Чепіга І. П. Будівельна лексика староукраїнської мови / І. П. Чепіга // Мовознавство. – 1982. – № 2. – С. 51-61.
9. Шило Г. Ф. Із спостереження над лексикою (будівельною) в західноукраїнських говорах / Г. Ф. Шило // Проблеми дослідження діалектної лексики і фразеології української мови: тези доповідей. – Ужгород, 1978. – С. 83-84.

*Стаття надійшла до редакційної колегії 14.03.2016 р.
Рекомендовано до друку д.ф.н., професором Лесюком М.П.,
д.ф.н., професором Грищенком П.Ю.*

DYNAMICS OF THE SEMANTIC STRUCTURE OF NAMES OF CONSTRUCTION PPECESS, ACTIONS AND DOERS IN DIALECTS OF THE PRECARPATHIAN HABITATS

M. V. Bihusjak

*Vasyl Stefanyk National Precarpathian University;
76018, Ivano-Frankivsk, Shevchenko str., 57;
e-mail: pnu-lib@ukr.net*

In the article the dynamic processes taking place in the name of building the semantic structure of actions and their doers are prevalent dialects in the Ukrainian Precarpathians. Analysis of the materials involved different time of sections, published in the dialect dictionaries and forwarding collected by the author. Nominative units build vocabulary studied in structural and semantic ethno-linguistic aspects.

Key words: *dialects of the Precarpathian range, lexical-semantic group, microgroups nomination, dynamic processes.*